

FRANÇOIS BOUCHER’NİN ESERLERİNDE ÇİN KÜLTÜRÜNÜN ETKİSİ*

Meliha YILMAZ¹

Cihan CANBOLAT²

Öz

Chinoiserie, 18. yüzyılın ilk yarısından itibaren başlayan resimden tekstile, mobilyadan iç dekorasyona kadar etkili bir üsluptur. Chinoiserie’nin en belirgin dönemlerinden biri olan Rokoko birçok sanatçıyı etkilemiştir. Bu sanatçılardan biri olan François Boucher chinoiserie etkisiyle Çin’in sanat ve kültür anlayışını yansıtan eserler üretmiştir. Bu amaçla bu çalışmada François Boucher’in Çin Sanat’ından nasıl etkilendiği ve bu doğrultuda Çin sanatı ve kültür anlayışının sanat eserlerine nasıl yansıdığı araştırılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Literatür taramaları sonucunda François Boucher’in Chinoiserie etkili 10 eseri incelenmiştir. Sanatçının Chinoiserie etkili eserlerinde Çin’e özgü figürler, mavi-beyaz porselenler, Çin tapınakları gibi öğelerin yanında, Çin kültüründe bulunan kıvrık çatılı küçük köşkler, yakıcı havadan korunmak için kullanılan şemsiye gibi unsurlara yer verdiği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Resim sanatı, Rokoko, Çin sanatı, Chinoiserie, François Boucher.

INFLUENCE OF CHINESE CULTURE ON FRANCOIS BOUCHER'S WORKS

Abstract

Chinoiserie is an eighteenth-century style ranging from painting to textile, furniture to interior decoration, and so on. Rokoko, one of chinoiserie’s most prominent periods, influenced many artists. Among these artists, François Boucher produced works reflecting China's views of art and culture. The present study investigates the ways in which François Boucher was influenced by Chinese art and how the understanding of

* Bu çalışma 27-29 Haziran 2018 tarihinde Makedonya Ohrid’te gerçekleştirilen III. Uluslararası Doğunun Batısı Batının Doğusu Konferansı’nda bildiri olarak sunulmuş ve özet bildiri olarak yayımlanmıştır.

¹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı. Ankara, Türkiye, mel.yilmaz0637@gmail.com

² Arş. Gör., Kastamonu Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü. Kastamonu, Türkiye, cihancanbolat@kastamonu.edu.tr

Chinese art and culture was reflected in the works of art. A comprehensive literature survey was carried out in order to collect data. As a result of literature surveys, 10 influential Chinoiserie works by François Boucher were studied. Chinese-specific figures, clothing, blue-white porcelain, pagod, Chinese temples, as well as the Chinese culture of the small pavilions with curved roofs, garden huts, used for protection from burning air as well as elements such as umbrella can be seen in the artist's influential works of Chinoiserie. François Boucher took the elements of his culture to China and combined them with his own unique touch.

Keywords: Painting art, Rococo, Chinese art, Chinoiserie, François Boucher.

Giriş

Avrupa'nın Doğu ile ticaretinin oldukça eskilere dayanan bir geçmişi bulunmaktadır. Bu ticaret sadece ekonomik boyutta kalmamış, bilgi, teknik ve kültür alışverişi şeklinde gerçekleşmiştir. Doğu, Avrupa için gizemli, keşfedilmesi gereken bir yer olmuştur. Doğu ülkelerinin gizemi ve oradan getirilen ürünler Avrupa dekoratif sanatlarını zaman zaman etkilemiş ve 18. yüzyıl başlarında resimden, duvar kağıdına, seramikten tekstile ve iç dekorasyona kadar etkisi görülen “Chinoiserie” adı verilen bir modanın gelişmesini sağlamıştır.

Chinoiserie literatürde şu şekillerde tanımlanmıştır:

“Çin motiflerinin bol kullanıldığı 18. yüzyıl Avrupa dekorasyon stili (URL-1). Fransızca’da Chinoiserie “Çin işi biblo; karışık garip iş” (URL-2). Pala’ya göre Chinoiserie; “Avrupa Sanatında 18. yüzyıldan başlayarak yaygınlaşan, Çin sanatına öykünen bir akım ve bu akımın çizgisi doğrultusunda oluşturulmuş sanat ürünleridir” (Çalışıcı Pala, 2015, s.21).

Avrupa’da Chinoiserie modasının oluşmasında ilk adım küresel pazardır. Portekizli kaşif Vasco da Gama’nın Hindistan seferi ile Doğu’dan getirdiği mavi- beyaz renkteki Çin porselenleri, Avrupalılar için çok önemli olmuştur. XIV. yüzyıldan itibaren Avrupa’ya ihraç edilen mavi- beyaz porselenlerin XVIII. yüzyıla kadar Avrupa’da üretilmemesi talebin artmasına sebep olmuş ve mavi-beyaz renkteki porselenler popüler hale gelmiştir (Yıldırım ve Erdem İşmal, 2010). Diğer bir görüşe göre; mavi beyaz porselenlerin Avrupa’ya yayılmasında Hollandalıların etkisi olmuştur. Hollandalıların 1603’te Portekizliler karşısında elde ettikleri denizcilik başarıları sonucunda ellerine büyük miktarda Çin yapımı mavi-beyaz porselen geçmiştir. Bu dönemin porseleni hala Hollanda’da “Kraak porselen” olarak geçmektedir. Kraak porselen “okyanus seferlerine çıkan gemilerle taşınan porselen” anlamını taşımaktadır.

Bu porselenlerin satışına başlayan Amsterdam, porselen ticaretini dünyanın dört bir yanına yayarak porselen ticaretinde payını geliştirmiştir (Pera Müzesi, 2009, s.16).

“The Great Encounter of China and the West (Çin ve Batı Büyük Karşılaşma)” adlı kitabında Mungello (2009), Avrupa’da Çin kültürünün yükselişi için diğer desteğin Jesuit (Cizvit) misyonerlerinden geldiğini ifade etmiştir. 17. yüzyılın ikinci yarısında, Fransız misyonerleri olan Cizvitler Avrupa’ya Çin ile ilgili bilgi sağlamak için liderlik yapmışlardır. Cizvit misyonerleri gayretli bir şekilde Çin diline ve edebi klasiklerine çalışmış, böylelikle Çin halk kültürünü ve sosyal geleneklerini öğrenmişlerdir. Çin halkından olan edebiyatçılar ile çok yakın ilişki içine girmişlerdir. Cizvitler Çin’de doğrudan tecrübe edinerek, Çin halkının felsefeleri, tarihleri, yerel dinleri ve sosyal hayatları ile ilgili görseller ve yazıları içeren bilgiler toplamışlardır. Ayrıca Çin’in en önemli ideolojilerinden biri olan konfüçyüsçülüğün fikirlerini de değerlendirmişlerdir. Bu bilgileri Avrupa’ya yazılı mektuplarda Avrupalı meslektaşları aracılığı ile iletmış ve Avrupa’daki Cizvitler, bu bilgileri teslim alarak yayımlamışlardır (akt. Chang, 2009).

Cizvitler’in amacı, Roma’daki Katolik yetkililerin gözüne girmek için Çin halkı adına olumlu bir bakış açısı yaratmak, kendilerine mali destek sağlamak ve Çin’de vaaz vermeye devam etmek için izin alabilmektir. Cizvitler’in bu düşüncesi, Çin klasiklerinin, Çin temalı oyunların ve Çin üzerine olan seyahat günlüklerinin Fransa’da hızlı bir şekilde yayılmasını ve Fransa’da ilham kaynağı haline gelmesini sağlamıştır (Dayis, 1992, s.16).

“Dictionnaire philosophique” adlı kitabında Fransız yazar ve filozof Voltaire (1764), Çin halkını yüceltmış ve sıkı sıkıya bağlı oldukları değerleri için övmüştür. Voltaire, Çin’in Fransa için uygun bir model olduğunu iddia etmiştir. Voltaire’nin Çin ile ilgili bu düşünceleri, Fransa’nın Çin’e karşı olumlu bir bakış açısı yaratmasını sağlamıştır (akt. Chang, 2010).

Voltaire’in Çin’i metheden yorumları, Cizvitlerin Fransa’da yayımladığı bilgiler Avrupalı sanatçılar ve yazarlar için bir ilham kaynağı olmuştur. Yazarlar Çinlilerin yaşamlarını, giysilerini, ev eşyalarını konu alan seyahat günlükleri yazarken, sanatçılar Çin’i kendi kavramları ile şekillendirerek eserlerini üretmişlerdir.

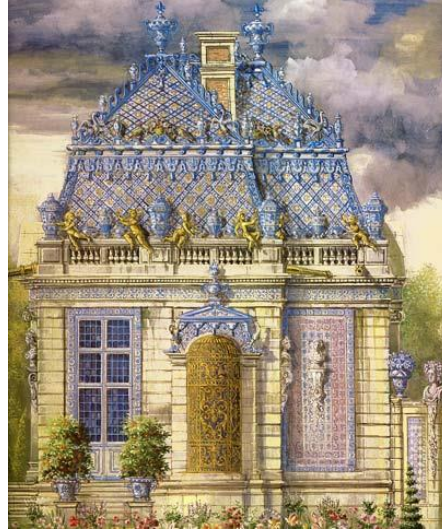
Rokoko ve Chinoiserie

Avrupa dekoratif sanatı olarak bilinen, eğlence ve zevkin ön plana çıktığı Rokoko, 1720-1760 yılları arasında yaygınlaşmış ve Chinoiserie etkisindeki ürünlerin gelişmesine uygun bir ortam hazırlamıştır.

Rokoko “XVIII. yüzyıl başları Fransız aristokrasisinin zevklerini yansıtan, Barok döneminin aşırı kaba ve ağır zevkenden sonra ortaya çıkan seçkin, renkli, zarif ve ince bir

süslemedir” (Gombrich, 2013, s.455). Rokoko Dönemi süsleme anlayışını anlatsa da Fransa’da başka isimlerle tanınmakta Louis üslupları olarak gösterilmektedir. Fransa’nın bundan önceki sanatı da XIV. Louis üslubu olarak sanat tarihine geçmiştir. Bunun gibi rejans “Regence” adı verilen döneme, XV. Louis üslubu (1723-1774) denilmektedir (Turani, 2015, s. 488).

“XVIII. yüzyıl “Saray”ının öncülük ettiği Rokoko üslubu sarayların iç düzenlemesini yeniden ele almış, salonlar, özel odalar, bekleme odaları, yatak odalarının yeni düzeni incelik fantezi dolu bir dekorun oluşumu beraberinde getirmiştir. Rokoko’nun kaynağı Barok dönemidir. Ancak Barok dinsel kaynaklı bir mimaridir, Rokoko din dışıdır. Barok’un yüksek kabartmalara olanak sağlayan, geniş hacimler gerektiren iç bükey-dış bükey biçimlere karşı, Rokoko bezeme, küçük boyutlu mekanlara uygun olarak, duvar ve tavanlarda alçak kabartmalar kullanılmıştır. Rokoko günlük yaşama girmiş, mobilyadan duvar halısına, kumaş desenlerine, kuyumculuğa ve giysilere kadar her türlü eşyaya uygulanan bir üslup olmuştur” (Germaner, 1996, s. 29).

Şekil 1. Fransa Kralı XIV. Louis tarafından 1670’te yaptırılan porselen köşk

Rokoko Dönemi’nde resim sanatının başlıca konuları açık hava eğlenceleri, av partileri, gezintiler, piknik olmuştur. Saray ve çevresi doğadan öylesine uzaklaşmıştır ki özlemine bu tür resimlerle gidermektedir (İpşiroğlu ve İpşiroğlu, 2009, s.146).

Şiirsel ve duygusal konuların yanında aşk oyunları ile ilgili sayısız büyük bir neşe içinde resimlenmiştir. Aşk eğlencesi ‘*Fetes galantes*’ Rokoko’nun baş konusudur. *Fetes galantes*’in yaratıcısı Antoine Watteau, erotik motifleri resimden grafik sanatlara ve endüstriyel sanatların tümüne aktaran bir üslup oluşturmuştur (Gölünü, 2006, s.29).

Böyle bir oluşum içinde doğan Chinoiserie de tıpkı Rokoko gibi birçok alanda uygulanan bir moda olmuştur. Bu durum Chinoiserie'nin gelişimini hızlandırmış ve Avrupa'da yayılmasını sağlamıştır.

Rokoko ve Chinoiserie, duygu ve düşüncelerle 18. yüzyılın merkezinde olan iki üslup olmuş ve kostümden dekorasyona kadar uygulanmıştır. Her iki üslubun oldukça maliyetli ve uzmanlık çok az olduğu söylenebilir (Mayor, 1941, s.111).

Chinoiserie; konturlanmış dallar, çiçeklenmiş bambular, kuşlarla tamamlanmış vazoların yanında Çin kültüründe yer alan kıvrık çatılı küçük köşkler veya bahçe kulübeleri, tapınaklar, yakıcı havadan korunmak için şemsiyeler, Çin figürleri gibi unsurların kullanıldığı bir moda olmuştur. 1740-1760 yılları arasında zirveye ulaşan Chinoiserie, 18. yüzyılın ilk yarısında Avrupa'da her yere yayılan Rokoko Dönemi'nin bir parçası oldu ve bu dönemin sanatçıları etkilemiştir.

Rokoko döneminin önemli ressamlarından François Boucher (1703-1770), Rokoko Dönemi Fransız sosyetesinin ressamı olmuştur. Fransız bir kumaş desinatörünün oğlu olan François Boucher küçük yaşta resim eğitimine başlamıştır. Özel bir koleksiyoncu ile İtalya'ya giderek orada dört yıl kalmıştır. İtalya'dan döndükten sonra kitap ressamı ve gravürü olarak çalışmıştır (Atasoy, 1985, s.182).

Rokoko dünyasının son derece uçuk ve aydınlık renkli sanatçısı Boucher eserlerinde burjuvazi konuları seçmiş ve sıcak tonlarda çalışmıştır. İpek kumaşlara desenler çizerek dönemin son derece gözde "Chinoiserie"lerinin yaratıcısı olmuştur (Conti, 1978, s.55).

Şekil 2. Chinoiserie örneği Royale de Beauvais İmalatı Halı, Özel Koleksiyon (Jaryy, 1981).

Boucher Çin'in sanat ve kültür anlayışını, Fransız üslup anlayışı üzerine inşa etmiştir. Cizvitlerin Çin ile ilgili olan yayımladıkları raporlar, seyahat günlükleri ve Voltaire gibi

aydınların Çin'i metheden yorumları Boucher'e bir ilham kaynağı olmuş, Boucher'in Çin'i hayalinde canlandırmasına yardım etmiştir.

François Boucher, 1740'tan 1760'a kadar kendisini Chinoiserie'ye adanmıştır. Boucher'in Çin'den esinlenerek yaptığı eserler hızlı bir şekilde Fransa'ya yayılarak popüler bir hale gelmiştir. Boucher'in Chinoiserie'leri sadece resim ve gravürle sınırlı kalmamış aynı zamanda duvar kilimine de yansıtılmıştır. Sanatçının Chinoiserie'lerinde Çin kültüründe görülebilecek bahçe küllübeleri, Çin tapınakları, güneş şemsiyeleri, paravanlar ile Çin figürleri ve kıyafetleri, kafası kazıtılmış figürler görmek mümkündür.

Bu çalışmanın amacı Francois Boucher'in eserlerinde Chinoiserie etkisini incelenmektedir. Bu amaç doğrultusunda Boucher'in Çin'in sanatı ve kültür anlayışından nasıl etkilendiği ve sanat eserlerini nasıl şekillendirdiği araştırılmıştır. Konumuz itibariyle incelediğimiz 10 eserde yer alan Çin sanat ve kültür anlayışı anlatılacak olursa ilk çalışma sanatçının "Le Dejeuner" isimli eseridir.

Şekil 3. Le Dejeuner, TÜYB, 81.5x65.5cm, 1739, Louvre Müzesi, Paris

1739 tarihinde resmedilen Le Dejeuner isimli eser, Boucher'in misafir odasının köşesinde ailesi ile samimi bir öğle yemeğini göstermektedir. Resimde mutluluğu ve iyi şansını temsil eden Çin tanrısı "Pagod" ile yine Doğu'ya özgü bir çaydanlık rafta durmaktadır. Boucher'in ailesi çay servisi ile küçük lake bir masanın etrafını sarmaktadırlar. Rafın üzerindeki pagod, çay servisleri ve lake masa, Doğu'ya özgü objeleri hatırlatmaktadır.

Şekil 4. La Toilette, TÜYB, 52.5x66.5cm, 1742, Thyssen- Bornemisza Koleksiyonu, Madrid

1742`de resmedilen “La Toilette” isimli eser, yatak odasında bayan bir hizmetçi ile jartiyerini bağlayan bir hanımefendiyi göstermektedir. Oda, Uzak Doğu eşyaları ile doldurulmuştur. Hanımefendinin yanında küçük bir masa üzerinde Çin`e özgü çay seti yer almaktadır. Yerde bir yelpaze bulunmaktadır. Oturan hanımefendinin arkasında yer alan paravan, çiçekler ve kuşlardan oluşan bir tasarım ile süslenmiştir. Eberhard`a göre; saksâğan kuşu, bambu ve erik çiçeklerinden oluşan bu motif Çin`de dostluk işaretleri ve mutluluk habercileri olarak tanımlanmaktadır (2000, s.38).

François Boucher`in Chinoiserie etkisinde, farklı temaları içeren gravürleri bulunmaktadır. Bu gravürlerin ortak özelliği figürlerin resmin tam merkezinde kırsal bir alanda ayakta ya da oturarak resmedilmeleridir.

Şekil 5. Tao Kou on Religiuse de Tau, Gravür,1731 The British Museum, Londra

Şekil 6. Femme du Royaume de Nepal, Gravür, 1731, The British Museum, Londra

Boucher'ın eserinde, Şekil 5'te figür kırsal bir alanda toprak bir tepede oturmaktadır. Kadın figür, Çin'e özgü bir kıyafet giymiş ve sol elinde Çin'in sembolü olan kelebek şeklinde bir yelpaze tutmaktadır. Arkasında kabarık ağaçlar ve bir köprü vardır. Ön planda bulunan bazı bitkilerin yakınında, çimlerin üzerinde bir def yer almaktadır. Şekil 6'da figür kırsal bir alanda toprak bir tepede kurumuş bir ağaca yaslanmış ve ayakta durmaktadır. Figür, Çin kültüründe sıkça rastlayabileceğimiz belinden bağlamalı bir kıyafet giymiştir. Arka planda Çin tapınağı Pagoda yer almaktadır.

Şekil 7. I Geng ou Medecin Chinois, Gravür, 1731, The British Museum, Londra

François Boucher, çimlerin üzerinde yarı oturur bir biçimde figürü resmetmiştir. Bıyıklı ve saçlı kazıtılmış bu figür, bir sabahlık giymiştir ve kafası sola doğru dönmüştür. Adamın arkasında sağ tarafa eğilmiş bir ağaç ve arkada Çin'in belirgin özelliği olan bir budist tapınağı vardır.

Şekil 8. Recueil de diverses chinoises du Cabinet de Fr. Boucher peintre du Roi, Gravür,
1738 -1745, The Metropolitan Museum, New York

Şekil 9. Recueil de diverses chinoises du Cabinet de Fr. Boucher peintre du Roi, Gravür
1738 -1745, The Metropolitan Museum, New York

Boucher'in bu eserinde (Şekil 8) anka kuşu, çam ve bamboo ağaçları ile etrafı sarılmış genç bir kadın omzunda tahta bir sepetle ayakta durmaktadır. Bu genç kadının saçını bağlama şekli, saçlarını tutturduğu çubuklar ve üzerindeki kıyafetler Çin'i hatırlatmaktadır. Çin simgeleri sözlüğüne göre, anka kuşunun vücudu beş insan vasfını simgeler. Başı erdemi, kanatlar sorumluluğu, sırtı doğru davranışı, göğsü merhameti, midesi ise güvenirliliği yansıtan bu hayvan Çin'in kuzeybatısında sevdalı bir erkeği anlatır (Eberhard, 2000, s.35) Yine eserde görülen çam, bamboo ve erik ağacı Konfüçyüs öğretilerinde geçen, samimiyeti, sadakati ve deneyimi anlatan simgelerdendir.

Şekil 9'da Boucher'ın resmettiği yaşlı adam figürü kıyafetiyle ve sakallarıyla Çin'e özgü bir figürdür. Elinde bulunan bitki Çin'de *fo-şu* adı verilen "Buda eli meyvesi"dir. Turunçgile benzeyen bu meyve güzel kokması sebebiyle odalarda saklanan ancak yenmeyen bir bitkidir. Çin'de bu meyve birçok oğul, çok mutluluk ve uzun ömrü simgelemektedir (Eberhard, 2000, s.70).

Şekil 10. Festin de l'empereur de Chine, TÜYB, 40x64 cm, 1742, Musee des Beaux,
Besançon

François Boucher bu eserinde, Çin imparatorunun pikniğini sunmaktadır. İmparator ve kraliçe/cariyesi köprünün üzerinde süslü bir şemsiye altında bulunmaktadır. Onların arasındaki masa bir örtü ile kaplıdır ve masanın üzerinde bir tavus kuşu yer almaktadır. Çin simgeleri sözlüğüne göre tavus kuşu saygınlığı, güvenilirliği temsil eden kötülükleri uzaklaştıran bir anlama sahiptir. Çin kültüründe tavus kuşu güzel bir kadın gördüğünde dans eder (Eberhard, 2000, s.295). Kafaları kazıtılmış topuzlu iki çocuk çadırın önünde oynamaktadır. Bu saç şekli Çin çocukları arasında yaygındır ve Çin'den ithal edilen mavi beyaz porselenlerin üzerinde sık sık temsil edilmiştir.

Şekil 11. La Danse Chinoise, TÜYB, 300x570cm, 1742, Musee des Beaux Arts, Besançon

Boucher'ın "La Danse Chinoise" eseri, palmiye ağaçları, yemyeşil bitki örtüsü ve binalar ile çevrili bir alanda dans eden ve şarkı söyleyen bir grup insanı sunmaktadır. Soylu ya da yüksek tabakayı temsil eden bir adam yüksekçe bir düzlemde oturmaktadır. İnsanlar bu adamın önünde dans etmekte ve enstrümanlarını çalmaktadırlar. Şapka takan ve bir sabahlık giyen bu figür, sol elinde yuvarlak bir yelpaze tutmaktadır ve dans eden insanları izlemektedir. Oturan adamın sol tarafında bir kadın üçgen bir zil çalarken, sol tarafında bir kadın Çin'e özgü bir çalgı olan sanxian enstrümanını çalmaktadırlar. Kafası kazıtılmış küçük bir çocuk çubuk şeklinde zilleri çalmaktadır. Resmin sağında dikkatini müziğe vermiş, dans eden, ellerini kaldıran beş kişilik bir grup insan vardır. Bu figürlere bakıldığında saç şekillerinin ve kostümlerinin Çin'e özgü olduğu görülebilir. Bu grubun tam ortasında dans eden adam Çin'e özgü bir şapka takmıştır.

Şekil 12. The Chinese Fishing Party, Halı, 1742.

Boucher'in "The Chinese Fishing Party" adlı eserinde tepelik bir alanda yaşlı adam elinde bir olta tutmaktadır. Hemen sağında yer alan kadın figür yaşlı adamın üzerine yaslanmaktadır. Figürün üzerinde Çin kültürüne özgü bir sabahlık bulunmaktadır. Saçını Çin'e özgü bir çubukla tutturmuştur. Yaşlı adamın hemen yanında bulunan kafası kazıtılmış çocuk figürü, elindeki şemsiyeyi yaşlı adamın ve kadın figürünün üzerine tutmaktadır. Fhen-shen adında bir öykü kitabından alınan bir efsaneye göre, Çin'de Zhou Hanedanı'nın ilk imparatoru bilgili bir danışman ararken, nehir kıyısında balık tutan çok sade giyimli bir yaşlı adam görmüştür. Bu, Jiang Ze-ya'dır (diğer ismiyle Jiang Tai-gung) ve hep bu haliyle tasvir edildiği söylenir. Geleceğin imparatoru bu yaşlı adamı alır ve yıkılmakta olan Shang Hanedanı'na karşı baş strateji uzmanı olarak görevlendirir (Eberhard, 2000, s.233). Boucher de bu eserini yaparken Çin'deki bu efsaneden esinlenmiş olabilir.

Sonuç

Çin sanatı ve kültürünü Fransız üslup anlayışı üzerine inşa eden François Boucher'in eserlerini incelediğimiz bu araştırma sonucunda;

Uzakdoğu ile Avrupa arasındaki ticari ve kültürel alışveriş 18. yüzyılın ilk yarısından itibaren Chinoiserie modasının oluşmasını sağlamıştır. Uzak Doğu'nun keşfi ve oradan getirilen mavi-beyaz renkteki porselenler, Avrupalıların ilgisini çekmiş ve Çin Sanatı'nın Rokoko Dönemi Avrupa resmini üslupsal ve tematik olarak etkilemesine neden olmuştur.

Rokoko döneminde Chinoiserie etkisi belirgin bir biçimde gözlenmektedir. Rokoko Chinoiserie'nin gelişmesine zemin hazırlayan bir dönem olmuştur. François Boucher 1740'tan 1760'a kadar kendisini Chinoiserie'ye adanmıştır. Sanatçı, Çin sanatı ve kültürünü, Fransız üslup anlayışı üzerine inşa etmiş ve bunu sanatına yansıtmıştır. Cizvitlerin Çin ile ilgili olan yayımladıkları raporlar, seyahat günlükleri ve Voltaire gibi aydınların Çin'i metheden yorumları Boucher'e bir ilham kaynağı olmuştur.

Boucher'in Chinoiserie etkili eserlerinde Çin pikniği, Çin dansı, balık avı gibi konuları işlemiştir. Gravürlerinde ise kırsal bir alanda Çin'e özgü figürleri oturmuş ya da ayakta resmin merkezinde yer alacak biçimde resmetmiştir.

François Boucher eserlerinde Çin'e özgü figürler, kıyafetler, yelpaze, mavi-beyaz porselenler, pagod, Çin tapınakları gibi öğelerin yanında, Çin'de kültüründe bulunan kıvrık çatılı küçük köşkler, bahçe kulübeleri, yakıcı havadan korunmak için şemsiye gibi unsurlara yer vermiştir. Boucher Çin'e özgü bu unsurları almış ve kendi özgün dokunuşlarıyla birleştirmiştir. Boucher'in Chinoiserie'leri sadece resim ve gravüre yansımamış aynı zamanda duvar kiliminde de yer almıştır.

Kaynakça

- Atasoy, N. (1985). *17. ve 18. yüzyıllarda Avrupa Sanatı*. (2. Baskı). İstanbul: Dilek.
- Chang, A. (2010). *François Boucher and his Chinoiserie*. (Published Master Thesis). Kansas City.
- Çalışıcı Pala, İ. (2015). Bazı belge ve tanımlarla “Çini” kelimesinin değerlendirilmesi. *Yedi: Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi*, (13), 11-24.
- Dayis, W. (1992). *China, the confucian ideal, and the European age of enlightenment in Ching and oxtoby, discovering China: European interpretations in the enlightenment*. New York: University of Rochester Press.
- Eberhard, W. (2000). *Çin simgeleri sözlüğü/ Çin hayatı ve düşüncesinde gizli simgeler*. (A. Kazancıgil, A. Bereket, Çev.). İstanbul: Kabaıı. (Orijinal çalışma basım tarihi 1986).
- Germaner, S. (1996). *XVIII. Yüzyıl Avrupa resmi anlatımı biçimlendiren etmenler*. İstanbul: Kabaıı.
- Gombrich, E. H. (2013). *Sanatın öyküsü*. (E. Erduran, Ö. Erduran, Çev.). İstanbul: Remzi. (Orijinal çalışma basım tarihi 1950)
- Hauser, A. (2006) *Sanatın toplumsal tarihi*. (Y. Gönülü, Çev.). Ankara: Deniz. (Orijinal çalışma basım tarihi 1951)
- İpşiroğlu, N. ve İpşiroğlu, M. (2012). *Oluşum süreci içinde sanat tarihi*. (4. Baskı) İstanbul: İnkılap.
- Jarry, M. (1981). *Chinoiserie Chinese influence on European decorative art 17th and 18th century*. New York: The Vendome Press.
- Pera Müzesi (2009). *Victoria ve Albert Müzesi'nden dünya seramiğinin başyapıtları*. İstanbul: Kolektif.
- Turani, A. (2015). *Dünya sanat tarihi*. (19. Basım). İstanbul: Remzi.
- URL-1 Chinoiserie. (t.b). *Zargan*. <http://www.zargan.com/tr/q/chinoiserie-ceviri-nedir>
- URL-2 Chinoiserie. (t.b). *Fransızca Sözlük*. <http://www.fransizcasozluk.net/chinoiserie.htm>
- Yıldırım, L., İşmal Erden, Ö. (2011). Avrupa dekoratif sanatlarındaki Chinoiserie etkisinin tekstil baskıcılığındaki yansımaları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, (3), 31-36. 10.10.2017, dergipark.gov.tr/article-file/203679.

Resim

Boucher, F. (1670). Fransa kralı 14. Louis tarafından 1670'te yaptırılan Porselen Köşk [Şekil1]. <http://720plan.ovh.net/~jardinsd/Trianon/Pages/Peristyle/Images/Porcelaine-1.jpg>

Boucher, F. (1670). Chinoiserie örneği Royal de Beauvais İmalatı Halı, Özel Koleksiyon [Şekil 2]. Jarry, M. (1981). *Chinoiserie Chinese influence on European decorative art 17th and 18th century*. New York: The Vendome Press.

Boucher, F. (1739). Le Dejeuner [Şekil 3]. <https://uploads1.wikiart.org/images/francois-boucher/breakfast-1739.jpg>

Boucher, F. (1742). La Toilette [Şekil 4]. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/ea/1742_Boucher_La_Toilette_anagoria.JPG/1265px1742_Boucher_La_Toilette_anagoria

Boucher, F. (1731). Tao Kou on Religiuse de [Şekil 5]. <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b69514302/f1.highres>

Boucher, F. (1731). Femme du Royaume de Nepal [Şekil 6]. <https://content.ngv.vic.gov.au/retrieve.php?size=1280&type=image&vernonID=34225>

Boucher, F. (1731). I Geng ou Medecin Chinois [Şekil 7]. <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b6951420p/f1.highres>

Boucher, F. (1738- 1745). Etching, from Recueil de diverses chinoises du Cabinet de Fr. Boucher peintre du Roi [Şekil 8]. <https://images.metmuseum.org/CRDImages/x/dp/original/DP139116.jpg>

Boucher, F. (1738-1745). Etching, from Recueil de diverses chinoises du Cabinet de Fr. Boucher peintre du Roi [Şekil 9]. <https://images.metmuseum.org/CRDImages/dp/original/DP139115.jpg>

Boucher, F. (1742). Festin de l'empereur de Chine [Şekil 10]. <http://www.mbaa.besancon.fr/wp-content/uploads/2013/01/D-843-1-2.jpg>

Boucher, F. (1742). La Danse Chinoise [Şekil 11]. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6f/LaDanse_chinoise_by_Francois_Boucher.jpg